

AUTOR

ppor. mgr Jolanta Pochwatka
pochwatka.jolanta@gmail.com
1 Dębliński Batalion Drogowo-Mostowy

PATROLE ROZMINOWANIA W SIŁACH ZBROJNYCH RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

*Słowa kluczowe: patrol rozminowania,
przedmiot wybuchowy i niebezpieczny, oczyszczanie terenu*

Wstęp

Pomimo upływu wielu lat od zakończenia II wojny światowej, jej pozostałości w postaci niewybuchów¹ i niewypałów² w dalszym ciągu zalegają wśród pól i lasów jako skutek intensywnie prowadzonych działań wojennych. „Zardzewiałą śmierć” można znaleźć w dowolnym miejscu, np. podczas prac rolnych, budowlanych, drogowych, a nawet spacerów.

W celu zapewnienia bezpieczeństwa społeczeństwu w tym zakresie, Siły Zbrojne Rzeczypospolitej Polskiej wykonują oczyszczanie terenu z przedmiotów wybuchowych i niebezpiecznych pochodzenia wojskowego. Do realizacji tego zadania wydzielają:

- patrole rozminowania;
- grupy Nurków – Minerów Marynarki Wojennej RP;
- pododdziały rozpoznania i rozminowania EOR/EOD³;

---

1 Niewybuch to przedmiot wypełniony materiałem wybuchowym, w którym mimo stworzonych warunków do wybuchu nie nastąpiła przemiana potencjalnej energii chemicznej materiału kruszącego w energię chemiczną. Zob. M. Laprus (red.), *Leksykon wiedzy wojskowej*, MON, Warszawa, 1979, s. 243.

2 Niewypał to amunicja, która nie została odpalona z powodu wad technicznych lub została porzucona lub zagubiona na polu walki. NO-02-A043, *Wojska inżynieryjne. Rozpoznanie, rozminowanie i oczyszczanie terenów z przedmiotów wybuchowych i niebezpiecznych. Wymagania*, MON, Warszawa, 2009, pkt. 1.3.7.

3 EOR/EOD – *Explosive Ordnance Reconnaissance/Explosive Ordnance Disposal* – nazwy angielskojęzyczne, przetłumaczone i stosowane w Polsce do określenia specjalistycznego pododdziału wojsk inżynieryjnych, przeznaczonego do rozpoznania, usuwania i niszczenia przedmiotów wybuchowych i niebezpiecznych, działającego według standardów NATO. Zob. NO-02-A043, *Wojska...*, pkt. 1.3.11.

- inne pododdziały inżynieryjne po przeszkoleniu⁴.

W artykule uwagę skupiono na informacjach dotyczących funkcjonowania patroli rozminowania, które działają interwencyjnie, realizując zadania związane z niszczeniem przedmiotów wybuchowych i niebezpiecznych pochodzenia wojskowego niemalże codziennie, po zgłoszeniu o ich wykryciu przez uprawnione instytucje. Realizowane przez nie czynności są bardzo niebezpieczne i wymagają wielkiej odpowiedzialności, umiejętności, rozważli i odwagi.

Oprócz priorytetowego zadania – neutralizacji wykrytych przedmiotów, patroli rozminowania prowadzą także działalność profilaktyczną mającą na celu rozwijanie świadomości o zagrożeniach, jakie stwarzają wskazane elementy oraz przedstawianie algorytmu postępowania w przypadku ich znalezienia. Przedmioty wybuchowe i niebezpieczne pozostawione same sobie mogą spowodować ciekawość dzieci, czy też osób interesujących się militariami i w konsekwencji doprowadzić do tragedii.

W niniejszym artykule zaprezentowano informacje dotyczące funkcjonowania patroli rozminowania jako ważnego aspektu działalności Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej, zapewniającego bezpieczeństwo obywateli w zakresie oczyszczania terenu z przedmiotów wybuchowych i niebezpiecznych. Przedstawione zostały akty prawne regulujące ich działanie, rozmieszczenie wraz ze wskazaniem rejonów odpowiedzialności, procedurę aktywacji, organizację szkolenia oraz strukturę i wyposażenie.

Podstawy prawne realizacji oczyszczania terenu z przedmiotów wybuchowych i niebezpiecznych

Specyfika działania patroli rozminowania uregulowana jest w licznych aktach prawnych. Precyzują one sytuacje, w jakich patroli rozminowania mogą realizować zadania oraz warunki konieczne do spełnienia. Sprecyzowane zasady działania patroli rozminowania są ważne ze względu na mnogość zagrożeń związanych z oczyszczaniem terenu z przedmiotów wybuchowych i niebezpiecznych.

Strategia Bezpieczeństwa Narodowego Rzeczypospolitej Polskiej w punkcie 75. wskazuje na potrzebę zapewnienia ochrony społeczeństwa, której elementem jest zachowanie przez Siły Zbrojne RP zdolności do wykonywania zadań oczyszczania terenu z materiałów i przedmiotów niebezpiecznych pochodzenia wojskowego⁵.

---

4 Zob. NO-02-A043, *Wojska...*, s. 7.

5 *Strategia Bezpieczeństwa Narodowego Rzeczypospolitej Polskiej*, Biuro Bezpieczeństwa Narodowego, Warszawa, 2014, pkt. 75.

W tabeli 1. przedstawione zostały inne dokumenty regulujące problematykę oczyszczania terenu i wskazujące na to, jak ważne zadania wykonują patrole rozminowania.

Tabela 1. Dokumenty prawne regulujące użycie Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej do oczyszczania terenu z przedmiotów wybuchowych i niebezpiecznych

Nazwa dokumentu	Numer	Treść artykułu
Ustawa z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej	art. 3	2. Siły Zbrojne mogą ponadto brać udział w [...] oczyszczaniu terenów z materiałów wybuchowych i niebezpiecznych pochodzenia wojskowego oraz ich unieszkodliwianiu [...] ⁶ .
Ustawa z dnia 26 kwietnia 2007 r. o zarządzaniu kryzysowym	art. 25	2. W realizacji zadań z zakresu zarządzania kryzysowego mogą uczestniczyć oddziały Sił Zbrojnych, stosownie do ich przygotowania specjalistycznego, zgodnie z wojewódzkim planem zarządzania kryzysowego. 3. Do zadań, o których mowa w ust. 2, należy: [...] 10) usuwanie materiałów niebezpiecznych i ich unieszkodliwianie z wykorzystaniem sił i środków będących na wyposażeniu Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej ⁷ .
Ustawa z dnia 22 czerwca 2001 r. o wykonywaniu działalności gospodarczej w zakresie wytwarzania i obrotu materiałami wybuchowymi, bronią, amunicją oraz wyrobami i technologią o przeznaczeniu wojskowym lub	art. 3	1. Ilekroć w ustawie jest mowa o: [...] 4) oczyszczaniu – należy przez to rozumieć zabezpieczenie, unieszkodliwienie lub zniszczenie znalezionych materiałów wybuchowych i niebezpiecznych na lądzie, wodach śródlądowych i obszarach morskich ⁸ .
	art. 25a	3. Wojewodowie, w porozumieniu z Szefem Inspektoratu Wsparcia Sił Zbrojnych, wyznaczają miejsca przeznaczone do niszczenia znalezionych materiałów wybuchowych i niebezpiecznych ⁹ .

6 Ustawa z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej, art. 3.2.

7 Ustawa z dnia 26 kwietnia 2007 r. o zarządzaniu kryzysowym, art. 25.2, 25.3.

8 Ustawa z dnia 22 czerwca 2001 r. o wykonywaniu działalności gospodarczej w zakresie wytwarzania i obrotu materiałami wybuchowymi, bronią, amunicją oraz wyrobami i technologią o przeznaczeniu wojskowym lub policyjnym, art. 3.

9 Tamże, art. 25a.

Nazwa dokumentu	Numer	Treść artykułu
policyjnym		
	art. 25b	<i>Do oczyszczania terenów z materiałów wybuchowych i niebezpiecznych pochodzenia wojskowego mogą być użyte Siły Zbrojne Rzeczypospolitej Polskiej¹⁰.</i>
	art. 25c	<i>Rada Ministrów określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowe warunki oczyszczania terenów z materiałów wybuchowych i niebezpiecznych, a w szczególności tryb zgłaszania i zabezpieczania tych materiałów, w tym sposób i zakres udziału Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej w realizacji czynności, o których mowa w art. 25b, oraz warunki wyznaczania miejsc przeznaczonych do niszczenia materiałów wybuchowych i niebezpiecznych, mając na względzie ochronę życia lub zdrowia ludzkiego, mienia oraz środowiska naturalnego¹¹.</i>
Ustawa z dnia 19 sierpnia 2011 r. o przewozie towarów niebezpiecznych	art. 8	<p>1. Dopuszcza się odstępstwa od przepisów ustawy w przypadku krajowego przewozu towarów niebezpiecznych środkami transportu należącymi do Sił Zbrojnych lub środkami transportu, za które Siły Zbrojne są odpowiedzialne.</p> <p>2. Minister Obrony Narodowej określi, w drodze rozporządzenia:</p> <p>1)warunki krajowego przewozu towarów niebezpiecznych środkami transportu należącymi do sił zbrojnych lub środkami transportu, za które siły zbrojne są odpowiedzialne,</p> <p>3)warunki i tryb wydawania wojskowego świadectwa dopuszczenia do przewozu towarów niebezpiecznych, a także wzór i sposób jego wypełniania – mając na uwadze konieczność zapewnienia bezpieczeństwa i porządku publicznego</p>

10 Tamże, art. 25b.

11 Ustawa z dnia 22 czerwca 2001 r. o wykonywaniu..., art. 25c.

Nazwa dokumentu	Numer	Treść artykułu
		oraz potrzebę ujednoczenia sposobu postępowania podmiotów właściwych w tym zakresie ¹² .

Źródło: opracowanie własne.

Problematyka oczyszczania terenu normowana jest również w następujących rozporządzeniach:

- *Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 20 lutego 2003 r. w sprawie szczegółowych zasad udziału pododdziałów i oddziałów Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej w zapobieganiu skutkom klęski żywiołowej lub ich usuwaniu, zawierające katalog działań ratowniczych lub prewencyjnych*, w którym ujęte zostało zadanie, jakim jest usuwanie materiałów niebezpiecznych i ich unieszkodliwianie, z wykorzystaniem sił i środków będących na wyposażeniu Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej¹³;
- *Rozporządzenie Ministrów Obrony Narodowej oraz Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 9 czerwca 2005 r. w sprawie warunków technicznych pojazdów specjalnych i pojazdów używanych do celów specjalnych Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej*, gdzie określono wymagania dotyczące pojazdów służących do przewozu niewypałów i niewybuchów oraz wymagania dotyczące zapewnienia bezpieczeństwa związanego z transportem.

Należy zwrócić uwagę, że wiele z wymienionych aktów prawnych zawiera sformułowanie „materiały pochodzenia wojskowego”. Oznacza to, że pododdziały Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej, które wyznaczone są do realizacji oczyszczania terenu, nie mają prawa podejmować i niszczyć przedmiotów wybuchowych i niebezpiecznych, które były wytworzone do innych celów. Należą do nich przedmioty umieszczone lub wytworzone w sposób improwizowany (niestandardowy), których konstrukcja, miejsce znalezienia oraz sposób umieszczenia wskazuje, że mogą one służyć do popełnienia przestępstwa lub ataku terrorystycznego.

Rozmieszczenie patroli rozminowania

---

12 Ustawa z dnia 19 sierpnia 2011 r. o przewozie towarów niebezpiecznych, Dz. U. z 2011 r., nr 227, poz. 1367, art. 8.

13 Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 20 lutego 2003 r. w sprawie szczegółowych zasad udziału pododdziałów i oddziałów Sił Zbrojnych RP w zapobieganiu skutkom klęski żywiołowej lub ich usuwaniu, §2.1.10.

Sprawne oczyszczanie terenu możliwe jest również dzięki odpowiedniemu rozmieszczeniu patroli rozminowania, które nie jest przypadkowe. Ich usytuowanie związane jest z obszarami, gdzie podczas II wojny światowej prowadzone były intensywne działania zbrojne oraz z miejscami najczęstszego występowania zgłoszeń o niewybuchach.

Każdy patrol rozminowania posiada konkretny rejon odpowiedzialności, przydzielony zgodnie z podziałem administracyjnym kraju do szczebla powiatu. Na obszarze województwa przypada średnio rejon odpowiedzialności dla 1-4 patroli rozminowania¹⁴. Na rys. 1. przedstawiono mapę Polski wraz ze wskazaniem rejonów o wysokim i niskim stopniu występowania przedmiotów wybuchowych i niebezpiecznych pochodzenia wojskowego.

Źródło: *Koncepcja rozwoju zdolności inżynierii wojskowej w zakresie reagowania na zagrożenia niemilitarne*, Szefostwo Inżynierii Wojskowej, Warszawa, 2012, załącznik nr 2.

Rys. 1. Mapa rejonów występowania przedmiotów wybuchowych i niebezpiecznych pochodzenia wojskowego

W Siłach Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej oczyszczanie terenu z przedmiotów wybuchowych i niebezpiecznych pochodzenia wojskowego realizuje 39 patroli rozminowania, natomiast oczyszczanie akwenów

---

14 Por. http://archiwalny.mon.gov.pl/pl/strona/371/PG_273 [dostęp: 01.07.2016].

morskich i śródlądowych jest zadaniem dwóch Grup Nurków – Minerów Marynarki Wojennej RP. Na rys. 2. przedstawiono ich rozmieszczenie na terytorium Polski.

Źródło: opracowanie własne.

Rys. 2. Rozmieszczenie patroli rozminowania na obszarze kraju

Procedura aktywacji sił i środków patroli rozminowania

Przedmiot wybuchowy i niebezpieczny może być znaleziony przez każdą osobę nawet w najmniej oczekiwanym momencie. Gdy zostanie zauważony, znalazca w pierwszej kolejności powinien powiadomić o zaistniałym fakcie właściwą instytucję. Zalicza się do nich:

- władze administracji państwowej lub samorządowej;
- Policję Państwową;
- Państwową Straż Pożarną;
- Straż Graniczną;
- Urząd Morski;
- Państwowe Gospodarstwo Leśne „Lasy Państwowe” (na terenach pozostających pod ich zarządem);
- Siły Zbrojne Rzeczypospolitej Polskiej (na terenach pozostających pod ich zarządem).

Znalazca, podając informację o znalezieniu przedmiotu wybuchowego i niebezpiecznego, przekazuje następujące dane:

- datę i godzinę znalezienia;
- dane znalazcy lub innej osoby kontaktowej;
- dokładne miejsce znalezienia przedmiotu wybuchowego i niebezpiecznego;
- liczbę i opis znalezionych przedmiotów wybuchowych i niebezpiecznych;
- informację o liczbie i stanie zdrowia ewentualnych poszkodowanych.

Po otrzymaniu zgłoszenia przez powyższe instytucje informacja zostaje przekazana dalej, do właściwej jednostki wojskowej, która posiada w swoich strukturach patrol rozminowania odpowiedzialny za określony rejon. Informację we właściwej jednostce wojskowej odbiera służba dyżurna, która przyjmuje od przekazującej instytucji następujące dane:

- datę i godzinę przyjęcia zgłoszenia;
- dane instytucji zgłaszającej;
- dane znalazcy lub innej osoby kontaktowej;
- dokładne miejsce znalezienia przedmiotu wybuchowego i niebezpiecznego;
- liczbę i opis znalezionych przedmiotów wybuchowych i niebezpiecznych.

Możliwe jest również przyjęcie zgłoszenia od osoby lub instytucji, która nie została wymieniona powyżej, jednak w takiej sytuacji służba dyżurna danej jednostki wojskowej zobowiązana jest przekazać informację o wykryciu przedmiotu wybuchowego i niebezpiecznego w pierwszej kolejności do Komendy Policji właściwej dla rejonu, na którym znajduje się przedmiot, w celu zabezpieczenia go oraz koordynacji dalszych działań. Na rys. 3. przedstawiono kolejne etapy aktywacji sił i środków patrolu rozminowania, począwszy od znalezienia przedmiotu wybuchowego i niebezpiecznego, poprzez czynności służby dyżurnej przyjmującej zgłoszenie, kończąc na realizacji przyjętego zgłoszenia przez odpowiedni patrol rozminowania.

Zgłoszenie otrzymane przez służbę dyżurną właściwej jednostki wojskowej zostaje zaewidencjonowane w Systemie Informatycznym SI PATROL oraz w *Księżce ewidencji zgłoszeń*, a następnie przekazane do dowódcy patrolu rozminowania.

Gdy podczas realizacji zgłoszenia wykryta zostanie większa ilość przedmiotów wybuchowych i niebezpiecznych, której patrol rozminowania nie będzie w stanie zrealizować samodzielnie, możliwe jest wsparcie etatowego patrolu rozminowania przez odpowiednio przeszkoloną grupę wyznaczoną z pododdziałów inżynieryjnych.

Źródło: opracowanie własne na podstawie: *Oczyszczanie terenów z przedmiotów wybuchowych i niebezpiecznych*, DG RSZ, sygn. Inż. 598/2014, Warszawa, 2014.

Rys. 3. Algorytm realizacji zgłoszenia o znalezieniu przedmiotu wybuchowego i niebezpiecznego

Po otrzymaniu informacji przez patrol rozminowania z Systemu Informatycznego SI PATROL dowódca patrolu kwalifikuje zgłoszenie do odpowiedniego typu: zwykłe lub pilne. Dla zgłoszenia zwykłego przyjmuje się czas realizacji do 72 godzin. Tryb pilny z kolei jest realizowany do 24 godzin i nadawany jest w przypadku, gdy znaleziony przedmiot wybuchowy i niebezpieczny może stwarzać zagrożenie dla życia lub zdrowia ludzkiego z uwagi na miejsce występowania lub rodzaj przedmiotu¹⁵.

Może wystąpić również sytuacja, w której znalezione przedmioty pochodzenia wojskowego będą zawierały bojowe środki chemiczne, promieniotwórcze lub biologiczne. Wtedy konieczne jest powiadomienie o tym fakcie właściwego punktu kierowania systemem wykrywania skażeń Centralnego Ośrodka Analizy Skażeń (COAS), który przejmuje wskazane zgłoszenie. Przed rozpoczęciem interwencji przez wspomnianą instytucję dowódca patrolu rozminowania zobowiązany jest powiadomić właściwy organ, który przekazał zgłoszenie, o przerwaniu realizacji oczyszczania i konieczności zabezpieczenia przedmiotu i miejsca znalezienia. Do zabezpieczenia takiego miejsca powinna zostać skierowana

15 NO-02-A043, *Wojska ...*, s. 9.

specjalistyczna jednostka ratowniczo-gaśnicza, przygotowana do działania w terenie skażonym niebezpiecznymi substancjami chemicznymi¹⁶.

Organizacji szkolenia patrolu rozminowania

Służba patrolu rozminowania jest specyficzna, ponieważ w celu zachowania terminowości realizacji przyjmowanych zgłoszeń pełni ciągły, całotygodniowy system dyżurów. Ze względu na to planowanie ich szkolenia powinno być elastyczne, aby nie zaburzać priorytetowej działalności. Ilość zgłoszeń realizowanych przez patrol rozminowania wymusza na osobach odpowiedzialnych za realizację szkolenia maksymalne wykorzystanie czasu wolnego od zgłoszeń na doskonalenie umiejętności żołnierzy wchodzących w skład patrolu. Dla zobrazowania intensywności działania patroli rozminowania w tabeli 2. przedstawiono ilość interwencji w latach 2013-2015, wykonanych przez 34 patrol rozminowania 1. dęblińskiego batalionu drogowo – mostowego.

Tabela 2. Ilość interwencji 34 patrolu rozminowania

Rok	Ilość zgłoszeń	Ilość Podjętych zneutralizowanych PWiN	Ilość przejechanych km
2013	202	25038	46114
2014	260	8149	59021
2015	209	4736	46626

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych udostępnionych przez 1. dębliński batalion drogowo – mostowy.

Szkolenie pododdziałów przeznaczonych do oczyszczania terenu z przedmiotów wybuchowych i niebezpiecznych realizowane jest zgodnie z *Programem szkolenia pododdziałów wojsk inżynieryjnych* od poniedziałku do piątku, z czego jeden dzień przeznaczony jest do dyspozycji dowódcy patrolu rozminowania. W tym dniu dowódca patrolu rozminowania planuje zajęcia niezbędne do podtrzymania zdolności do działania oraz związane z utrzymaniem właściwego stanu technicznego sprzętu. Ze względu na niski stan etatowy patroli rozminowania obsada szkoli się wspólnie ze wskazanym przez dowódcę jednostki wojskowej pododdziałem. Wskazane jest, aby był to pododdział rozminowania lub saperów, którego tematyka byłaby najbardziej zbliżona do przeznaczenia patrolu. W szkoleniu nacisk kładzie się na przedmioty takie jak „Minerstwo”

¹⁶ *Oczyszczanie...*, s. 26-27.

oraz „Zapory inżynieryjne”, które obejmują tematykę związaną z zasadami całkowitego rozminowania i oczyszczania terenu i osiedli, niszczenia przedmiotów wybuchowych i niebezpiecznych oraz ich budowy, zasadami użytkowania i eksploatacji sprzętu oraz robotów do rozpoznania i rozminowania¹⁷.

Poza szkoleniem wynikającym z programu żołnierze wchodzący w skład patrolu rozminowania uczestniczą w szkoleniach kwartalnych, których celem jest utrzymanie na wysokim poziomie ich wiedzy i umiejętności specjalistycznych związanych ze specyfiką wykonywanych zadań. Szkolenia kwartalne minimum dwa razy w roku są planowane jako praktyczne zajęcia z wykorzystaniem bojowych środków minersko – zaporowych.

Dodatkowo, w celu utrzymania wysokiego poziomu wyszkolenia, dowódcy pododdziałów biorą także udział w szkoleniach kursowych podnoszących umiejętności indywidualne¹⁸.

Gdy częstotliwość wyjazdów związanych z interwencjami uniemożliwia realizację zajęć zgodnie z opracowanym na podstawie programu szkolenia „Planem zasadniczych przedsięwzięć” na dany miesiąc, wówczas dokonywana jest adnotacja w „Dzienniku ewidencji szkolenia” o niezrealizowaniu danych zajęć. Decyzję o powtórzeniu niezrealizowanych zajęć może podjąć koordynator wyznaczony do nadzoru działalności patrolu w uzgodnieniu z dowódcą patrolu rozminowania. Koordynator może analogicznie, po zakończeniu realizacji wszystkich etapów szkolenia, podjąć decyzję o powtórzeniu etapu. Wskazane jest, aby patrol rozminowania w 36-miesięcznym cyklu szkolenia realizował głównie etap II szkolenia – realizację zadań¹⁹.

Oprócz własnego szkolenia patrole rozminowania prowadzą również działalność profilaktyczną. Jest to ważny aspekt, ponieważ uświadamianie społeczeństwa o niebezpieczeństwach wynikających z lekceważącego podejścia do przedmiotów wybuchowych i niebezpiecznych może niejednokrotnie zapobiec tragedii. Prelekcje realizowane są głównie w szkołach, gdzie przedstawiany jest przede wszystkim sposób postępowania w przypadku znalezienia przedmiotów niebezpiecznych oraz algorytm powiadamiania odpowiednich instytucji.

---

17 *Program szkolenia pododdziałów wojsk inżynieryjnych*, DG RSZ, sygn. Dow. Gen. wewn. 32/2016, Warszawa, 2016, s. 187-188.

18 NO-02-A043, *Wojska...*, s. 8.

19 *Program ...*, s. 187-188.

Struktura i wyposażenie patrolu rozminowania

Stosownie do zmian organizacyjnych, jakie zaszły z chwilą zakończenia zasadniczej służby wojskowej, zmianie uległa również struktura organizacyjna patrolu rozminowania. Na rys. 4. przedstawiona została obecna struktura organizacyjna patrolu rozminowania.

Źródło: opracowanie własne.

Rys. 4. Struktura organizacyjna patrolu rozminowania

Obsada patrolu rozminowania składa się z ośmiu żołnierzy, wybieranych poprzez selekcję pod kątem umiejętności i wiedzy specjalistycznej z tematyki materiałów wybuchowych. Podczas wyboru osób powinno być uwzględniane również miejsce zamieszkania żołnierzy ze względu na częstą potrzebę nagłego stawiennictwa w miejscu służby w celu realizacji pilnego zgłoszenia.

Dla zapewnienia maksymalnego bezpieczeństwa żołnierzom podczas podejmowania przedmiotów wybuchowych i niebezpiecznych oraz osób postronnych podczas transportu materiałów wybuchowych patrolu rozminowania wyposażone są w sprzęt spełniający surowe normy bezpieczeństwa. Poniżej przedstawiono wybrany sprzęt znajdujący się na wyposażeniu patroli rozminowania z opisem ich przeznaczenia – na rys. 5. samochód specjalny – saperski „TOPOLA S”, na rys. 6. przyczepa z pojemnikiem przeciwdławkowym do transportu niewybuchów i niewypałów, na rys. 7. kombinezon ochronny przeciwwybuchowy EOD-9.

Wyposażenie patroli rozminowania zawiera różnorodny sprzęt, jednak nie sposób w niniejszym artykule ująć charakterystykę każdego z nich, stąd też wybór trzech, które zdaniem autora artykułu zasługują na uwagę.

Źródło: http://archiwalny.mon.gov.pl/pl/strona/371/PG_273 [dostęp: 04.07.2016].

Rys. 5. Samochód specjalny – saperski „TOPOLA S”

Źródło: www.jakusz.com [dostęp: 04.07.2016].

Rys. 6. Przyczepa z pojemnikiem przeciwołamkowym do transportu niewybuchów i niewypałów

Źródło: <http://04.07.2016>

Mate
stanowią
przemysł
wykorzys
zwiększo
przedmio
przewidu
nadzorow

Należy pamiętać, że saperzy, którzy wyjeżdżają do realizacji zgłoszenia o znalezieniu przedmiotu pochodzenia wojskowego wykonują zadanie bojowe. Z tego względu regulacje prawne powinny zapewnić im maksymalną ochronę. Należy zwrócić również uwagę na pozwolenia wydawane dla firm cywilnych na działalność oczyszczania terenu. Powinna być ona szczegółowo weryfikowana pod kątem możliwości neutralizacji przedmiotów wybuchowych i niebezpiecznych.

Istotnym i nadrzędnym celem podczas każdego rodzaju działania, a szczególnie w tak niebezpiecznym obszarze, w jakim poruszają się saperzy, jest zapewnienie maksymalnego bezpieczeństwa żołnierzom wyjeżdżającym na zgłoszenie. Podjęte działania Resortu Obrony Narodowej w zakresie modernizacji sprzętu pozytywnie wpływają na

d-9/ [dostęp:

Przeznaczenie:

Kombinezon ochronny przeciwybuchowy EOD-9 przeznaczony jest do zabezpieczenia sapersa wykonującego zadania w zakresie rozpoznania oraz usuwania amunicji i materiałów wybuchowych, w tym również zawierającymi chemiczne środki bojowe. W skład kompletu wchodzi: kurtka z panelem sterującym, spodnie, zabezpieczenie kregostupa, płyty ochraniające przednie, osłony nóg, torba transportowa, rękawice ochronne, helm ochronny, aparat powietrzny z maską PSS BG II, system nawodnienia: 2l zbiornik i dostarczająca rurka, system łączności HW300 (system obejmuje połączony odległy moduł kontroli i szpulę, 125 m (410') niskiego kabla tarcia, moduł stanowiska dowodzenia, magnetofon i torbę przenośną), ubranie chłodzące BCS3 (osobisty układ chłodzenia, który pomaga kontrolować temperaturę ciała użytkownika), ubranie przeciwochemiczne CPU (zabezpiecza na niezbędnym poziomie ochronę przeciw potencjalnym zagrożeniom środkami chemicznymi).

Waga poszczególnych elementów kombinezonu:

- kurtka z płytami ochronnymi klatki piersiowej i pachwin -17,5 kg;
- spodnie z osłoną-7,8 kg;
- osłona obuwia (zdejmowana)-0,9 kg;
- osłona pachwin-1,7 kg.

EOD-9

iegłym stuleciu
zkiego. Rozwój
jące potrzeby
re, powodują
asie usuwania
westycja, która
ólnie poddana

bezpieczeństwo w trakcie podejmowania niewybuchów oraz ich transportu. Nowy sprzęt powstały w wyniku rozwoju naukowo-technicznego umożliwia zwiększenie mobilności oraz niezawodną łączność, która jest gwarancją terminowej realizacji zgłoszeń, jednak powinny być kontynuowane działania w celu ułatwienia pracy i zwiększenia bezpieczeństwa saperom.

Kolejnym aspektem, na który należy zwrócić uwagę, jest profilaktyka oraz szkolenie osób mogących mieć kontakt z przedmiotami pochodzenia wojskowego. Prelekcje w szkołach znacząco podnoszą poziom wiedzy na ten temat. Świadomość realnego zagrożenia, które przedstawiane jest w trakcie szkolenia, niejednokrotnie przyniosła efekt w postaci właściwej reakcji po znalezieniu takiego przedmiotu i powiadomienia odpowiedniej instytucji. Słuszne byłoby prowadzenie szkoleń w większym wymiarze niż jest to realizowane obecnie, obejmując nimi nie tylko dzieci i młodzież, lecz także grupy potencjalnie narażone na znalezienie przedmiotów wybuchowych i niebezpiecznych.

Zdarzają się również sytuacje, w których osoby cywilne, realizujące różnego rodzaju inwestycje, zdolne są do przeniesienia znalezionej przedmiotu wybuchowego i niebezpiecznego w miejsce, które wymusza na dowódcy patrolu zakwalifikowanie zgłoszenia jako pilne, aby nie opóźnić inwestycji. Takie działania są wyjątkowo niebezpieczne nie tylko dla osoby, która podejmuje się przeniesienia danego przedmiotu, lecz także dla żołnierzy, którzy muszą później go zneutralizować. Przykład ten pokazuje jak istotne jest uświadamianie społeczeństwa (nie tylko dzieci i młodzieży) o zagrożeniach wypływających z kontaktu z przedmiotami wybuchowymi i niebezpiecznymi oraz jak niezbędne jest prowadzenie szkoleń, szczególnie dla osób, dla których istnieje realne prawdopodobieństwo znalezienia takiego przedmiotu np. operatorów sprzętu do prac inżynierskich.

Zapotrzebowanie na saperów nie maleje – *Patrole rozminowania interweniują rocznie średnio około 7-8 tysięcy razy, podejmując 300-400 tysięcy przedmiotów wybuchowych i niebezpiecznych (przejeżdżając rocznie ok. 2 mln km)²⁰.*

Działanie patrolu rozminowania powinno być kontynuowane i ciągle doskonalone, ponieważ przedmioty, które ponad pół wieku leżą pod ziemią, ciągle są niebezpieczne i zagrażają życiu każdego, kto na nie trafi.

Bibliografia

1. *Koncepcja Rozwoju Zdolności Inżynierii Wojskowej w zakresie reagowania na zagrożenia niemilitarne*, Szefostwo Inżynierii Wojskowej, Warszawa, 2012.

---

20 Por. http://archiwalny.mon.gov.pl/pl/strona/371/Pg_273 [dostęp: 04.07.2016].

2. Laprus Marian (red.), *Leksykon wiedzy wojskowej*, MON, Warszawa, 1979.
3. NO-02-A043, *Wojska inżynieryjne. Rozpoznanie, rozminowanie i oczyszczanie terenów z przedmiotów wybuchowych i niebezpiecznych. Wymagania*, MON, Warszawa, 2009.
4. *Oczyszczanie terenów z przedmiotów wybuchowych i niebezpiecznych*, DG RSZ, sygn. Inż. 598/2014, Warszawa, 2014.
5. *Program szkolenia pododdziałów wojsk inżynieryjnych*, DG RSZ, sygn. Dow. Gen. wewn. 32/2016, Warszawa, 2016.
6. *Rozporządzenie Ministrów Obrony Narodowej oraz Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 9 czerwca 2005 r. w sprawie warunków technicznych pojazdów specjalnych i pojazdów używanych do celów specjalnych Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej*, Dz. U. z 2005 r., nr 116, poz. 974.
7. *Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 20 lutego 2003 r. w sprawie szczegółowych zasad udziału pododdziałów i oddziałów Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej w zapobieganiu skutkom klęski żywiołowej lub ich usuwaniu*, Dz. U. z 2003 r., nr 41, poz. 347.
8. *Strategia bezpieczeństwa narodowego Rzeczypospolitej Polskiej*, Biuro Bezpieczeństwa Narodowego, Warszawa, 2014.
9. *Ustawa z dnia 19 sierpnia 2011 r. o przewozie towarów niebezpiecznych*, Dz. U. z 2011 r., nr 227, poz. 1367, z póź. zm.
10. *Ustawa z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej*, Dz. U. z 2015 r., poz. 827, z póź. zm.
11. *Ustawa z dnia 22 czerwca 2001 r. o wykonywaniu działalności gospodarczej w zakresie wytwarzania i obrotu materiałami wybuchowymi, bronią, amunicją oraz wyrobami i technologią o przeznaczeniu wojskowym lub policyjnym*, Dz. U. z 2015 r., nr 1893, z póź. zm.
12. *Ustawa z dnia 26 kwietnia 2007 r. o zarządzaniu kryzysowym*, Dz. U. z 2013 r., poz. 1166, z póź. zm.

Źródła internetowe

1. http://archiwalny.mon.gov.pl/pl/strona/371/PG_273.
2. <http://www.jakusz.com>.
3. <http://www.pimco.pl/products/ciezki-kombinezon-pirotechniczny-eod-9/>.

EXPLOSIVE ORDNANCE DISPOSAL UNITS IN THE POLISH ARMED FORCES

Abstract: The paper discusses the issue of clearing an area of explosive and dangerous objects, which is essential to ensure security for the people. To accomplish this task, the Polish Armed Forces contain in its structure thirty-nine professional explosive ordnance disposal units and two groups of mine clearance divers of the Polish Navy. This paper presents information related to the work of explosive ordnance disposal units, regarding their activity as an important aspect of the activity of the Polish Armed Forces, ensuring security for Polish citizens. The author also describes legal acts regulating their work, their deployment and areas of responsibility, activation procedure, the organization of training, as well as their structure and equipment.